

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף קכ:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רעט

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

קב:

ליקוטי

רעז רעה רעט רפ

מוהר"ן

תורה אור
תהלים פה (יד) צדק לפניו
ימלך וישם לדרך פעמיו:
תהלים קט (קעב) מען
לשונא אמתך פי כל מצותיך
צדק:
תהלים קכ (ה) אויה לי כי
גיתי בשך שכנתי עם אלקי
קדר:

תורה רעה
בראשית תולדות כו (ג)
ועתה שא נא כליון מלך
וקשקש וצא השדה וצונה לי
צידה וצידה:
דניאל א (ב) וימן אנכי בידו
את והנקים מלך יהודה
ויקצת כל בית האלהים
ויביאם ארץ שנער בית
אלהיו ואת הפלים הביא בית
אוצר אלהיו:

במדבר פנחס כה (יא) פינקס
כן אלצורו בן אהרן הכהן
השיב את חמתי מעל בני
ישראל בקנאו את קנאתי
בתוכם ולא כליתי את בני
ישראל בקנאתי:

תורה רעט
תהלים ס (יד) אשר צנן
שפתי ודבר פי בצר לי:

אינה יכולה לעשות דרך כבושה רק הוא עדיין שבייל דקיק פעמי הרגלין. אך הוא כמשל התינוק כשמתחיל לילך [א], שבתחילה אינו יכול להלוך יפה, אך האב מחמת גודל אהבתו ושיעשועיו עם בנו, הוא עושה מפעמי רגליו דרך. כמו שאנו רואין כשהתינוק עושה איזה דבר קטן, או מדבר איזה דיבור אף שאינו חכמה כלל, עכ"ז מחמת אהבת האב ושיעשועיו מזה, הוא מחבב הדבר ומגדילו ומרחיבו ועושה מזה דבר גדול. כמו כן השם יתברך, כשהמצוה מתחלת לילך, או כשאדם עושה איזה דרך חדש להשם יתברך, אף שבתחילה הוא שבייל דקיק, עכ"ז מחמת גודל שיעשועיו יתברך מזה, הוא עושה מפעמי רגליו דרך כבושה. וזה בחינות (תחלי' פה) **צדק לפניו יחלך**. צדק, היינו המצות כמה שכתוב (שם קט) **כל מצותיך צדק**. כשמתחלת המצוה לילך לפניו יתברך אזי [ב] **וישם לדרך פעמיו**, שהוא יתברך עושה דרך כבושה מפעמי הרגלין, שהם רק שבייל דקיק, ומחמת שיעשועיו, הוא משים לדרך רחב וכבוש, את פעמיו, שהם רק שבייל דקיק כנ"ל. וכ"ז נעשה על ידי אכילת שבת שמשם מקבלין כה הרגלין בבחי' (שבת קנב). דוק בכני ותשכח ברגלין [ג], שעל ידי האכילה מקבלין הרגלין כה ואזי נעשה מפעמי הרגלין שהם רק שבייל דקיק, פסיעות קטנות, נעשה מהם דרך כבושה כנ"ל: וזה בחינות [ד] פוסעים בו פסיעה קטנה סועדים בו לברך שלש פעמים, היינו שבשבת פוסעים פסיעה קטנה. והוא תמוה לכאורה, כי הלא אדרבא מי שמתה אשתו הראשונה פסיעותיו מתקצרות, ושבת הוא בחינות אשתו הראשונה כנ"ל, והיה ראוי שיהי' בו פסיעות גדולות ורחבות. אך סועדים בו לברך וכו' היינו שאוכלים סעודת שבת, ועי"ז באמת נתתקנן הפסיעות קטנות ונתרחבין ונעשה מהם דרך כבושה בבחי' **וישם לדרך פעמיו** כנ"ל. ועל כן על ידי אכילת שבת נתתקן חילול שבת, שהוא בחינות פסיעות קצרות כנ"ל, כי על ידי אכילת שבת נעשה מפסיעות קצרות רחבות ונעשה מהם דרך כבושה כנ"ל [ה]. **רגל הוא רפואה להריאה** [ו] כידוע לחכמי הרפואות [ז]. **אויה לי כי גרתי משך** (תהלים קכ). היה דרכו לכון בתפילתו שמצטער על שהיה מתירא מיראתי הנפולות, שהם באים מש"ך דינים [ח]. וזה **כי גרתי מש"ך**:

תמר הוא ג"כ ב"פ ש"ך, כמוכא [י]:

רעה [יא] **דע** שעל חליף [ב] טוב יכולין לראות כל הכלים של הבית המקדש איזה פנים יש להם. וז"ש כשאמר יצחק לעשו שיכדוק הסכין וישחוט יפה **שא נא כליון**, (בראשית כז) [ג] רמו על כלים של בית המקדש, שהם ניראים" על הסכין היפה כנ"ל. וכן איתא במדרש (בראשית פ' ס"ה) **שכליך רמו על כלים של בית המקדש, כמ"ש שם, כליון**, זה כבל, שנאמר [ד] **ואת הכלים הביא בית אוצר אלקיו**". נמצא שכליך מרמו על כלים של בית המקדש:

בקנאו את קנאתי (במדבר כה) בחי' הצדיק שאינו "מקנא שום צדיק [א], לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, רק אותו לבדו יתברך: **רעט** [ב] **דע** שיש שאומרים תורה מלמטה למעלה, והיא מלמטה רחבה מאוד, שלמטה מרחיבין הדבר ומגדילין אותו מאוד ולמעלה הוא קצר, והולך ומקצר ועולה עד שלמעלה מעלה הוא קצר מאוד מאוד, כי למעלה לא נשאר ממנה כלום, רק מעט מעט כי בוודאי יש שם איזה ניצוץ הקדוש. אבל יש להיפך שאומרים תורה מלמעלה למטה, ושם למעלה היא רחבה מאד מאד, וכל מה שיורדת למטה מתקצרת ויורדת, עד שלמטה היא קצרה מאד, והיא רק מעט מעט למטה, אבל למעלה היא רחבה מאוד: וכן בהתעוררות מלמטה, צריך שיחי' מלמטה קצר, בבחינות (תהלים סו) **ודבר פי בצר לי**, בבחי' שופר, שהרחב הוא למעלה והקצר הוא למטה אצל הפה [א]. וזה בחינות **ודבר פי בצר לי**, היינו שיהיה הצד הצר והקצר אלי, אצל פי, בבחינות שופר כנ"ל. וכמו שמצינו אצל דוד בכל תפילותיו, שהתחלה היה מן המיצר והדוחק, שהיה צר לו מאד. כגון מחמת שנפל עליו צרות אבשלום [ב] או צרת נבל [ג] וכדומה, ואח"כ בא באותו תפילה לתוך רוח הקודש [ד]:

רפ [ה] **דע** מי שצריך לדון לפני דיינים בדיון תורה, זה לו עונש ונקמה שהתורה נוקמת בו. כי באמת כל המו"מ הוא תורה, כי למשל הדין המחליף פרה בחמור [ז] הוא תורה, ומכ"ש כשעושיין הדבר בעצמו הוא בודאי תורה, כ"ו (וכמו שמספרין [ח] כ"ז בשם הבעש"ט ז"ל) וע"כ כשעושיין מו"מ, צריך שיקשר מחשבתו רק בהתורה והדינים המלוכשין שם. ומי שעוקר המו"מ מן התורה, ונופל אל המו"מ בעצמו, ואינו מקשר מחשבתו אל התורה המלוכש שם, אזי עונש"כ, שאח"כ הוא צריך לדון בדיון תורה, ואזי צריך לחזור ולהביא כל הדברים וכל המחשבות וכל העסקים שהיה לו בשעת המו"מ מתחילתו ועד סופו, צריך להביא הכל אל התורה, דהיינו שצריך לחזור ולספר הכל לפני הדיינים, והם פוסקים על זה דין תורה. נמצא שחזר ונעשה מכל דברי המשא ומתן תורה. והוא לו נקמה, שהתורה נוקמת בו על אשר עקר הדינים המלוכשים בחמשא ומתן מן התורה, ונפל אל המשא ומתן בעצמו, כאלו אין שום תורה בהמו"מ. ע"כ עונשו שצריך לבא לפני דין תורה, ואזי צריך להביא כל דברי המו"מ ולעשות מהם תורה, ואזי מראים לו שכל המו"מ הוא תורה, כי עכשיו נעשה מהכל דין תורה כנ"ל. כי בוודאי הוא צריך להביא כל הדברים אפי' כל המחשבות לפני הדיינים, כי אם חסר איזה דיבור או איזה מחשבה יתקלקל הדין תורה. וצריך דווקא להביא הכל כל מה שעבר בשעת המו"מ לפני הדיינים, והם עושין מזה דין תורה. נמצא שחזר ונעשה מהמו"מ תורה, ומראין לו שאין הדבר כמו שהוא סבר מתחילה שאין בהמו"מ תורה, כי הלא ראה בעיניך שכל

¹⁰ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

¹¹ ב"מ ק.

¹² מוהר"נ בתקפא

¹³ בעש"ט עה"ת פרשת בהר אות ה'.

¹⁴ בדפ"ר עונשו. בתולד ומתולד – עונשו (וצ"ע כיון שששה מוהר"נ נקודה אחרי עונש משמע שאינו מחובר לגמרי להמשך אולי לכן כתב עונש. ואע"פ שבכלו השמטות לא ציין כלום בזה)

¹⁵ בתקפא שצ"ך

¹⁶ שא לשון השחזה בפרש"י שם עפ"י בראשית רבה סה יג

¹⁷ גם בתולד – ניראים, מתולד – נוראים

¹⁸ מדרש רבה פרשה סה פסקא יג

¹⁹ דניאל א' ב'

²⁰ מתולד – אלהיו

²¹ בתולד – מקנה

²² צדיק דייקא עיין שיחות הר"ן יד וחי"ט תקכ (מעדני מלך), ועיין תורה כב אות א' כשזוכה להכלל בא"ס אזי תורתו ותפלתו תורת ותפלת ה' ממש.

²³ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

²⁴ עיין לעיל תורה ס' אות ט'

²⁵ תהלים ג (ועיין שמואל – ב פרקים יג – יט)

²⁶ עיין שמואל – א פרק כה שהכוונה לנבל הכרמלי ונראה שהכוונה לתהלים ט' א' למנצח על-מות לבן מוזמר לדוד עפ"י מדרש תהלים שוחר טוב (בבר) מוזמר ט אות יז שלבן הוא נבל שדומה במעשיו ללבן וכן מפורש בשער הגלגולים הקדמה לו שהכוונה שם לנבל בסוד הגלגול (ואע"פ שהמפרשים דחו פירוש זה עיין פרש"י ורד"ק ומארי נראה שרבינו מחזיקין) ובמזמור זה באמת שר ואח"כ שרתה עליו שכינה. ²⁷ פסחים ק"ו. מוזמר לדוד מלמד שאמר שירה ואח"כ שרתה עליו שכינה. (וזה בתהלים כה מוזמרים)

²⁸ עיין לעיל תורה פו

²⁹ סוף הפסוק הנ"ל צדק לפניו

³⁰ הגרסא שם ותשכח בניגרי והפירוש טחן בשיניך ותמצא בפסיעותיך

³¹ לשון הומר כל מקדש שמזמרים בליל שבת

³² ע"י חילול שבת נעשים כה זוג כחלל מת ופסעויותו מתקלפות וע"י אכילת שבת מחייה אותה ונעשה כן חזקי כנ"ל וחזרות פסיעותיו להסתכל.

³³ עיין שיש"ק ח"ב סימן רפ השתלשלות הדיבור הזה כאן.

³⁴ שבייל אמונה – הנתיב החמישי – השבייל העשירי – (סוף אות ב) והרגלים טובים ומועילים כפי הרפואה כי יחליקו נחור החזה והריאה וטובים לשיעול יבש.

³⁵ גם בדפ"ר ותולד – מיראת, ומתולד – מיראת

³⁶ ע"פ שער יח פ"ה. שער הכוונות ק"ש דרוש ו' לקוטי תורה בשלה ועוד.

³⁷ שם ובספר הלכותיים להארי"ל ישעיהו פרק לה ופע"ח ק"ש פ"ב. אוצרות חיים שער רפ"ח. לקוטי ש"ס אבות.

³⁸ תורה זו נאמרה בשמיני עצרת שנת תקסח ואז נאמרה גם תורה רעז לעיל (חי"מ נט)

³⁹ חליף הוא סכין שחיתה כנ"ל לעיל תורה לו אות ו' ועיין ברטנאור על מדות פ"ד מ"ז בית החליפות – על שם הסכינים שגונים שם, קרוי בית החליפות, שכן בלשון רומי קורין לסכינים הגדולים חליפים:

מאמר דע שיש שאומרים תורה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן קמא

זמן ומקום אמירת התורה

לא ידוע

פתיחה

יש שאומרים תורה שהיא למטה רחבה מאד שמרחיבין הדבר ומגדילין אותו מאד, אבל למעלה היא קצרה מאד, כי למעלה בקדושה אין נשאר ממנה כי אם איזה נצוץ בעלמא. אבל יש להפך, כי הצדיקים אמתיים אומרים תורה שהוא למטה נראה קצרה, אבל למעלה היא רחבה וגדולה מאד מאד אשרי להם וכן

בהתעוררות וכו' (לק"ע ת"ת נט)

אף על פי שאין האדם יכול לדבר כלל, ונדמה לו שאינו יכול לפתח פיו בתפלה והתבודדות מגדל הגשמיים שלו, ומרובי צרות הנפש והגוף שעוברים עליו, אף על פי כן צריך להתחזק אז ודיקא להכריח את עצמו לקרא לה' מתוך המצר והדחק. כי עקר ההתעוררות הוא, שיתעורר האדם מן המצר והדחק תחלה, ועל ידי זה יזכה אחר כך על פי רב לבוא להרחבה גדולה עד שיוכל להתפלל ולפרש שיחתו פראוי, עד שיכול לבוא לבחינת רוח הקדש על ידי זה ודיקא שנתעורר להשם יתברך מתוך המצר והמרידות בזה: (לק"ע תפילה עה)

ליקוטי הלכות

אין

שיחות

אין

קושיות

א. דע שיש שאומרים תורה – ממה שהתחיל ב"דע" משמע שמגלה כאן סוד גדול כמבואר בשיש"ק/י וצ"ע לכאורה הדברים פשוטים.

ב. צ"ע מדוע מתחיל רבנו את התורה מהרע אל הטוב ולא מהטוב אל הרע

ג. מה כוונת רבנו האם לשבח את הצדיק/י או להזהיר ממפורסמים של שקר המתנגדים על הצדיק כמבואר בתורה כח/י

ד. צ"ע מה פירוש רחבה למעלה ואיך זה ניכר בתורה. ונ"ל מה שאמר בחי"מ שסב"י שככל שאתה ממשמש בה אתה מוצא עוד זה הסימן שהיא מעט למטה המכיל את המרובה למעלה אבל תורה שהיא למעלה צרה אזי אין בה אלא חידושה וגם הוא בעיקר ביזוי חיצוני בלבד. עוד עיין לקמן תורה רפא שאפשר לגלות בתורה של צדיק חדושים

א ד ח אלול תשפ"א אומן

ב שיש שרפי קודש – חלק ה אות קלח אמר פעם המגיד מטריוויז' ו"ל בצחות: היכן שהשתמש רבנו במאמרינו בלשון 'דע' הרי הוא כהבזק מעולם האצילות, 'אזואו דער רבי זאגט ודע, איז דאס א פונק פון אצילות'. כל כך גבהים נוראים וקדושים הם.

ג כמבואר בחי"מ מוהר"ן אות שס – (בא) אמר איני אומר לכם מתורת כי אם הפסלת והיא נמוכה אלפי אלפים ורבי רבבות מדרגות מפני מה שאני משיגה, ואיני יכול לומר נמוך יותר וכבר נרשם מזה במקום אחר:

ד 'תורה כח אות וא' המתנגדים המבזים והמחריפים יראי השם זה מחמת שמקבלים תורה מתלמידי חכמים שדין יהודאין (א). כי תלמידי חכמים שדין יהודאין הם מקבלים תורתם מהשדין, שיש להם תורה נפולה מאלפין נפולים. ובאלפין אלו כתיב בשלמה (מלכים א' ה'): 'וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף'. כי שלמה זכה להם בקדושה, אבל תלמידי חכמים שדין יהודאין מקבלין מהם דרך הקלפות. ובשביל זה כל דבורם דרך משל ומליצה וטעמים נפלאים, כי שרשה מאלו אלפין הנ"ל: ואלו התלמידי חכמים, נאמר עליהם (ישעיה ז'): 'המעט מכם הלאות אנשים כי תלאו גם אלקים'. כי מיגעים אנשים שבאים לשמע דרושם ותורתם, ואנשים חושבים שיבואו לאיזהו תועלת על ידם, הינו שיבואו לדעת את ה' איך לעבד. והם האנשים אין משיגים שום תועלת, כי תורתם של אלו התלמידי חכמים אין לה כח להדריך את האדם בדרך הטוב, כי מבטיח לא הוי טבא (ב).

ה חיי מוהר"ן אות שסב – (בג) התורות והמאמרים שבספריי הקדושים הם כלליות, וכל מה שאתה ממשמש בהם אתה מוצא בהם טעם נפלא וחדש ומתוק לחך ומאיר עינים מאד, ויש בהם עמקות גדול בדרך פשט ובדרך סוד ונסתר. כי כל התורות יש בהם סודות נסתרים ונפלאים ונוראים מאד מאד. ואי אפשר לבאר זאת:

שגם הוא בעצמו לא כוון להם. ונ"ל פשוט שזה רק בתורה כזו שהיא מעט המכיל את המרובה כיון שרחבה מאד למעלה, ואע"פ שהוא בעצמו צמצם אותה נ"ל שלא ראה ברוחב את כל הפרטים כולם אלא בכלליות.

ה. וכן בהתעוררות מלמטה – משמע שכמו ביש אומרים תורה שיש מרחיבים למטה ולמעלה היא קצרה, כך יש גם בהתעוררות – וצ"ע מה הכוונה? – ואולי כגון שמתלהב מאד בדבורים בתפילה ומסיים בגאווה.

ו. וכן בהתעוררות כגון דוד התחיל בצרה – צ"ע הרי בפסחים¹ אמרו היכן שכתוב מזמור לדוד התחיל משמחה,

ז. וכן בהתעוררות כגון דוד בצרת אבשלום – צ"ע הרי מצא בזה נקודה טובה עד שאמר מזמור לדוד כמבואר בברכות², ומה כוונת רבנו שהתחיל ממיצר ודוחק? ואולי אדרבה מזה שהיה צריך לשמח עצמו במזמור היא ראייה שהתחיל ממיצר שרק ממיצר באמת יוצאים דבורי אמת עד שהרחיב את המיצר במציאת נקודה טובה וממנה בא לשמחה ורוח הקדוש

ח. וכמו שמצינו אצל דוד בכל תפילותיו, שהתחלה היה מן המיצר והדוחק – צ"ע מה הכוונה בכל תפילותיו האם לכל מזמורי תהילים? הרי הרבה מהם מתחיל בהודו או הללויה או שיר המעלות. או אולי דווקא היכן שמתחיל בלשון תפילה? דהיינו פרק יז ופרק פו – תפלה לדוד ופרק צ' תפלה למשה. ופרק קב תפלה לעני, ופרק קמב משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה. הרי הן רק חמש. ואולי אין הכוונה כלל לתהלים אלא לכל התפילות שלו להקב"ה כל חייו.

ט. צ"ע מדוע לא מזכיר צרת שאול שרדף אותו להורגו ועליה יש מזמורים מפורשים כגון יח נז נט. ואולי בדוחק גדול שעל כן לא הזכיר רבנו צרה זו כי בה לא הצליח דוד להגיע אל רוח הקדוש על כן לא כתוב בהם מזמור.

י. כגון מחמת שנפל עליו צרות אבשלום – צ"ע מדוע אומר נפל עליו? ומדוע אומר צרות ולא צרה?

יא. או צרת נבל – עיין שמואל-א פרק כה שהכוונה לנבל הכרמלי וצ"ע איזה צרה היתה בסה"כ ביזה אותו שכינהו עבד המתפרץ באדונו ושילם לו רעה תחת טובה שלא רצה ליתן קצת פרנסה לעבדיו. ואולי כמבואר שם בפרש"י שביזה אותו על יחוסו שבא מרות המואביה או אולי מה שאביגיל הוכיחה אותו שטעה שרצה להרוג את נבל כמורד במלכות, הודה לה, והיה לו צר מאד שטעה כזו טעות של כמעט שפיכות דמים.

הקדמה

התורה הזו ראשיתה בהבדל בין תורה של הצדיק לתורה של דרשנים או מפורסמים שאין לה מה לומר ואעפ"כ מרבים בדברים, ונראה ללמוד מזה שבכל דרשה ששומע צריך בסופה לסכם לעצמו עם מה יצאתי ממנה, האם רבוי הדברים באמת היה לתכלית של לימוד עצות אמתיות, וביאור והבנה אמיתית בתורה. האם בפעם הבאה שאלך לשמוע אותו זה בגלל שאני מחפש עצות בעבודת ה', או בגלל שזה מקומי הרגיל ובו חברי הטובים, ולמפלגה הזו אני שייך מילדותי, ועל כן אין טובה ממנה.

ומזה עובר רבנו להתעוררות בעבודת ה', ונראה שמתכוון לחזק אותנו שלא להיבהל מצרות ומיצרים, כי אדרבה אם היה לנו דעת באמת היינו מבקשים אותן, כמו רואים בחוש שדבורי אמת מהלב יוצאים דווקא מלב שבור, וככל שהצרה גדולה יותר אם האדם לא מתייאש, אזי אדרבה היא בחי' ירידה תכלית העליה (וכמבואר בכמה מקומות שלשון רבנו לא נמצא בספרים אחרים שהירידה היא התכלית³) כי באמת בוודאי שאסור להישאר בירידה, וצריך לעשות הכל כדי לצאת ממנה, אבל אעפ"כ היא תכלית לעצמה, כי רק ממנה יוצאים באמת מהלב, דבורי אמת, בבחי' דיבר פי בצר לי, וכמבואר כאן שדייקא מן המיצר יוצאים אל הרחבות. ובאמת בר דעת לא צריך לחכות לצרות, כי בדעת אמיתי כל אחד הוא בצרה נוראה כשהוא מבין עד כמה הוא רחוק מהמדרגה הגבוהה משעליו, ועד כמה ביחס אליה הוא עדיין בחושך וחוסר דעת, וכמו רבנו שבסוף ימיו עדיין ההתבודדות שלו היתה תעיתי כשה אובד. כי בר דעת אמיתי במדרגה הגבוהה ביותר אפילו שלא חסר לו שום גשמיות, יכול לומר תעיתי כשה אובד באמת מהלב יותר מחולה מסוכן עני ואביון רדוף ומבוזה. כי כל המיצרים הם בדעת, במח האדם בלבד תלוי מה נחשב אצלו מיצר ומה רחבות.

עד כאן ההקדמה

¹ פסחים דף קיז. לדוד מזמור מלמד ששרתה עליו שכינה ואחר כך אמר שירה מזמור לדוד מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו שכינה ללמוד שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עלי יד ה'

² ברכות דף ז: ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג שנאמר מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו וכתוב בתריה ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי ואילו גבי מלחמת גוג ומגוג כתיב למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק ואילו מה רבו צרי לא כתיב: מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו מזמור לדוד קינה לדוד מיבעי ליה אמר רבי שמעון בן אבשלום משל למה הדבר דומה לאדם שיצא עליו שטר חוב קודם שפרעו היה עצב לאחר שפרעו שמח אף כן דוד כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא הנני מקים עליך רעה מביתך היה עצב אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חייס עלי כיון דחזא דאבשלום הוא שמח משום הכי אמר מזמור:

³ בשום ספר לא מצאתי לשון זה, אלא שירידה צורך עליה. ובספרי רבנו ומוהרנ"ת להפך לא מצאתי לשון ירידה צורך עליה, אלא רק ירידה תכלית העליה.

תורה רעט [ט]

דע שיש דרשנים ומפורסמים שאומרים תורה מלמטה למעלה, והיא מלמטה רחבה מאוד, ברוב דברים משולב במליצות ומשלים יפים, דהיינו שלמטה מרחיבין הדבר ומגדילין אותו מאוד ולמעלה הוא קצר, כאדם שאומר הרבה אבל למעשה לא אמר כלום והולך ומקצר ועולה עד שלמעלה מעלה הוא קצר מאוד מאוד, כי למעלה לא נשאר ממנה כלום, רק מעט מעט כי בוודאי יש שם איזה ניצוץ הקדוש.

ולעומת היש אומרים הנ"ל שאומרים הרבה המכיל מעט מאוד, יש צדיקים שמה שהם אומרים הוא מעט המכיל את המרובה. כי היכן שמשיגים את דברי התורה שלהם היא רחבה מני ים והם מצמצמים ומלבישים השגות נפלאות במשלים^א שהם פסולת לעומת מה שהם למעלה. ועל כן התורה שלהם ככל שאתה לומד אותה יותר אתה מוצא עוד טעם והבנה (כמבואר בחי"מ שסב). וראה לקמן תורה רפא שבתורה כזו יכול המעיין בה לגלות חידושים שאפילו המחבר לא כוון להם.

אבל יש להיפך צדיקים שאומרים תורה מלמעלה למטה, ושם למעלה היא רחבה מאוד מאוד, וכל מה שיורדת למטה מתקצרת ויורדת, עד שלמטה היא קצרה מאוד, והיא רק מעט מעט למטה, כי למטה היא רק פסולת ונמוכה אלפי אלפים ורבי רבבות מדרגות ממה שהצדיק השיג אותה למעלה (חי"מ שס/א)^א כדי שהיא תכנס בלבנו ושכלנו כל אחד כראוי לו/י^ב, וא"א לומר נמוך יותר אבל למעלה היא רחבה מאוד :

נראה שרוצה לומר שבתפילה ותחנונים שהם קו של ממטה למעלה אזי כשמתחיל מתוך לב נשבר דהיינו מיצר צרה אזי יותר זוכה לדבורי אמת היוצאים מהלב, ואזי מהם דייקא כיון שהם דבורי אמת יוצא מהחושק^א/י^ב ונשפעים לו דבורים מהש"י כמבואר בתורה קנו/י^א.

וכן בהתעוררות מלמטה, צריך שיהי' מלמטה קצר, בבחינות (תהלים סו)/י^א ודבר פי בצר לי, בבחי' שופר, שהרחב הוא למעלה והקצר הוא למטה אצל הפה (ט"ו)/י^א.

^א לא ידוע מתי הוכיח נאמרה תורה זו

^א ראה תורה ל' אות ו[א] השגות אלקות, אי אפשר להשיג כי אם על ידי צמצומים רבים. מעלה לעלול, משכל עליון לשכל תחתון. כמו שאנו רואים בחוש, שאי אפשר להשיג שכל גדול, כי אם על ידי התלבשות בשכל התחתון. כמו המלמד בשרוצה להסביר שכל גדול להתלמיד, הוא צריך להלביש אותו בשכל תחתון וקטן, כדי שיוכל התלמיד להבינו. דהיינו שהוא מציץ לו מתחתלה ההקדמות ושכליות קטנים שמסבב לו תחלה, כדי להבינו על ידי זה המכון, שהוא שכל עליון וגדול.

^א חיי מוהר"ן אות שס (כא) אמר איני אומר לכם מתורת כי אם הפסלת והיא נמוכה אלפי אלפים ורבי רבבות מדרגות מכפי מה שאני משיגה, ואיני יכול לומר נמוך יותר וכבר נרשם מזה במקום אחר:

^ב ראה לקוטי תפילות סימן קמז – אות (תתשעז): ותוכני להתקרב לצדיקים אמתיים אשר אור התגלות חדושי תורתם נמשך מלמעלה למטה שלמעלה תורתם רחבה וגבוהה מאוד, ולמטה מתקצרת הרבה כדי להכניסה בתוך לבנו ושכלנו לכל אחד פראוי לו, ותרחיקני מההופכים ארחות ישר אשר תורתם ממשלה למעלה שלמטה מרחיבים אותה יותר מדי ולמעלה היא קצרה מאוד:

^א כמבואר בתורה קיב – הנה ידוע כי "סביב רשעים יתהלכין" (תהלים י"ב). כי הסטרא אחרא מסבבת הקדשה, כי את זה לעמת זה עשה. ובפרט מי שפבר נמשך אחר עברות, חס ושלום, ונמשך אחר הסטרא אחרא, ושם מקומו, חס ושלום, והם מסבבין אותו מכל צד. וכאשר יעורר רוחו לשוב אל ה', קשה לו מאוד להתפלל ולדבר דבורים לפני ה', כי הן מסבבין אותו מכל צד, לכל אחד לפי ענינו כנ"ל. ומחמת שאי אפשר לו להוציא דבור לפני אלקים בדחילו ורחימו וחיית פראוי, לכן כל הדבורים והתפלות שהוא מדבר לא יוכלו לבקע המחצות והמסכים המבדילים לעלות למעלה, ונשארים למטה תחת המסכים. עד אשר יזכה וישוב באמת, וידבר דבורים הראויין להתקבל בדחילו ורחימו מעמקא דלבא בהתעוררות גדול, אזי מבקע הדבור המאיר את כל המחצות והמסכים המבדילים, ויעלו עמו כל הדבורים שהיו מנחים למטה עד הנה: אך איך יזכה לזה, העקר שהכל תלוי בו הוא אמת, לילך בדרך אמת לפי מדרגתו, כי חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת (שבת נה יומא טז). והוא יסוד הכל, כי אמת הוא ראש תוף סוף. וכיון שהוא במדרגת אמת, אזי כפיכח נתלבש בו אור השם יתברך בעצמו, אשר חותמו אמת, ואז נאמר עליו: "ה' אורי וישעיו" (ב). וכיון שה' אור לו, יוכל למצא פתחים הרבה לצאת מהחושק והגלות שהוא סגור שם:

^א תורה קנו – לב טהור ברא לי וכו' (תהלים נ"א). כי מה שמדברים בינו לבין קונו, הוא בחינת רוח הקדש. ודוד המלך, עליו השלום, שהיה מעלתו גדולה מאוד, יסד מזה ספר תהלים. וכן כל אחד לפי בחינתו הוא בחינת רוח הקדש, כמו שכתוב (תהלים כ"ז): "לך אמר לבי", כמו שפרש רש"י: "לך בשבילך ובשליחותך", "אמר לי לבי". שכל הדברים שהלב אומר, הם דברי השם יתברך ממש, והוא בחינת רוח הקדש. וצריך לחדש תמיד, לבקש בכל פעם בתחנונים ודברי רצונים חדשים. ולזכות לזה, צריך טהרת הלב. וטהרת הלב הוא, על ידי שמתלהב ובער לבו להשם יתברך, על ידי זה נטהר הלב. כי נגד שנתלהב ונבער לעברה או לתאוה רעה, חס ושלום, שמונה נטמא לבו, נגד זה צריך שיתלהב ויבער לבו להשם יתברך, ועל ידי זה יטהר לבו, כמו שכתוב (במדבר ל"א): "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש". וכשיש לו טהרת הלב, אזי זוכה לדבר בכל פעם דבורים חדשים, שהוא בחינת רוח הקדש: וזהו לב טהור ברא לי אלקים, אזי ורוח נכון חדש בקרבי, שיזכה לחדש דבורים חדשים, שהם בחינת רוח הקדש כנ"ל:

וזה בחינות ודבר פי בצר לי, היינו שיהיה הצד והקצר אלי, אצל פי, בבחינות שופר כנ"ל. ראה לקוטי עצות/י' ולקוטי תפילות קמז/י' שמוהרנ"ת הבין שרבונו רוצה כאן לחזק אותנו כשאנו בצרה גדולה, שבורים ונדמה שהכל חשוך ואין תקווה, על זה אומר כאן רבונו שאדרכה דייקא מתוך צרה ומיצר אם לא תתיימש ותשפוך שיח לפניו ית' בבחי' תפילה לעני' יצאו לך דבורי אמת, באמת מתוך הלב/י"א,

^{טו} **תהלים פרק טו (יג) אבוא ביתך בעולות אשלים לך נדרי: (יד) אשר פצו שפתי ודבר פי בצר לי:**

^{טז} עיין לעיל תורה ט' אות ט'

^י **תורה ט' אות ט' – וכל זה הוא בחינת שופר, שתקעין בראש השנה, בחינת 'תקיעה תרועה שברים' כנ"ל. ועל ידי פקידות עקרות, נתגלה יראה כנ"ל. וזה בחינת שופר, כמו שכתוב (עמוס ג): "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" וכו'. וזה בחינת שופר, שהוא קצר מלמעלה ורחב מלמטה, שזהו בחינת (תהלים קי"ח): "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה" כמוכא. כי על ידי השופר, הוא התגלות היראה כנ"ל. שעל ידי זכין לאריכות ימים, דהינו להרחיב ולהאריך ימיו בתוספות קדשה יתרה בכל עת, שזהו בחינת קצר מלמעלה ורחב מלמטה, בחינת: "יראת ה' היא אוצר", בחינת 'עשאה באוצר' וכו' כנ"ל: וזה בחינת תקוני עתיק, שהוא בחינת אריכות ימים הנ"ל, בחינת זקן כנ"ל. כי הזקן גם כן קצר מלמעלה ורחב מלמטה, כמוכא בכוונות: 'שתקוני דקנא הם בחינת: "מן המצר קראתי וכו' ענני במרחב" וכו', שמתחלה היא קצרה ואחר כך הולכת ומתרחבת. הינו כנ"ל, כי זקן היא בחינת אריכות ימים הנ"ל, דהינו שמארכין ומרחיבין ימיו בכל עת בתוספות קדשה כנ"ל, שזה זוכין על ידי יראה כנ"ל, שכל זה הוא בחינת שופר כנ"ל. נמצא שעל ידי השופר, שהוא בחינת התעוררות השנה.**

תורה א תנינא אות יד – גם שופר הוא בחינת נבואה, בבחינת (ישעיה נ"ח): "הרם בשופר קולך". גם שופר הוא בחינת תפלה, בבחינת (תהלים קי"ח): "מן המצר קראתי יה" וכו', וזה בחינת מצר השופר ומרחב השופר.

^{י"א} **ליקוטי עצות תפלה אות עה – אף על פי שאין האדם יכול לדבר כלל, ונדמה לו שאינו יכול לפתח פיו בתפלה והתבודדות מגדל הגשמיות שלו, ומרובי צרות הנפש והגוף שעוברים עליו, אף על פי כן צריך להתחזק אז דיקא להכריח את עצמו לקרא לה' מתוך המצר והדחק. כי עקר ההתעוררות הוא, שיתעורר האדם מן המצר והדחק תחלה, ועל-ידי זה יזכה אחר כך על פי רב לבוא להרחבה גדולה עד שיוכל להתפלל ולפרש שיחתו כראוי, עד שיכול לבוא לבחינת רוח הקדש על-ידי זה דיקא שנתעורר להשם יתברך מתוך המצר והמרידות כזה:**

^{י"ב} **ראה לקוטי תפילות תפילה קמז – ואל יטרידני הצער והדחקות בגוף ונפש וממון חס ושלום מלקרוא אליה, רק אפכה לקרא ולצעק אליה תמיד יהיה אף שיהיה כי אתה ידעת כמה וכמה קשה וכבד עלי בכל יום ובכל עת לפתח פי לפניך בתפלה ובפרט בעת שאני רוצה לפרש שיחתי לפניך עד אשר על פי רב איני יכל לפתח פי לדבר דבור לפניך מרב הדחקות והפכדות, כי יומם ולילה תכבד עלי ידיך, נהפך לשדי בחרבני קץ סלה, ואין לי מנוחה מרודפי נפשי בכל עת, ומגדל רבוי צרות הנפש והגוף נסגר ונאכלם פי וקשה וכבד עלי מאד לפתח פי לפניך והעקר מחמת החלישות שמפיל ומחליש אותי בדעתי בכל עת, מחמת שאני יודע שאני בעצמי החיב בכל מה שעובר עלי**

^{י"ג} **וזה חלק א דף קסח: רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קב א) תפלה לעני כי יעטוף ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, האי קרא אוקמוה בכמה אתר, אלא דוד מלכא אמר דא כד אסתכל וחמא במלי דמסכנא, ואסתכל ביה כד הוה אזיל וערק מקמי חמוי אמר דא תפלה לעני, דא היא צלותא דבעי מסכנא קמי קב"ה, ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהו דעלמא. כתיב הכא תפלה לעני, וכתיב התם (שם צ א) תפלה למשה איש האלהים, מה בין האי להאי, אלא דא תפלה של יד ודא תפלה של ראש, ולית לאפרשא בין האי תפלה לעני, ובין תפלה למשה איש האלהים, ותרומיהו שקלין כחד, ועל דא צלותא דעני אקדימת קמי קב"ה מכל צלותין דעלמא, בגין דכתיב (שם כב כה) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. תא חזי תפלה לעני דא תפלה של יד, דעני אתדבק במסכנותיה, כמאן דלית ליה מגרמיה כלום, דבר אחר, תפלה דא משה, לעני דא דוד, כי יעטוף, כד אתכסיא סיהרא ואתכסי שמשא מינה, ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, בגין לאתחברא בהדי שמשא. תא חזי צלותא דכל בני נשא צלותא, וצלותא דמסכנא איה צלותא דקיימא קמיה דקב"ה, ותבר תרעין ופתחין, ועאלת לאתקבלא קמיה, הה"ד (שמות כב כו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני, וכתיב (שם כב) שמוע אשמע צעקתו, ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, כמאן דמתרעם על דינו דקב"ה.**

וזה חלק ב דף קפ: כד מטו (רבי יצחק ורבי חזקיה) גביה (ורשב"י) אשכחוהו דהוה יתיב ולעי באורייתא, והוה אמר (תהלים קב א) תפלה לעני כי יעטוף ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, כל צלותא דישאל צלותא, וצלותא דעני עלאה מכלהו, מאי טעמא משום דהאי סלקא עד כורסי יקרא דמלכא, ואתערטר ברישיה, וקודשא בריך הוא משתבח (נ"א מתעטף) בהאי צלותא, ודאי תפלה דעני תפלה אקרי. כי יעטף, עטופא דא לאו עטופא דכסו הוא, דהא לית ליה, אלא כתיב הכא כי יעטף, וכתיב התם (איכה ב יט) העטופים ברעב, ולפני יהו"ה ישפך שיחו, דיקבל קמי מאריה, ודא ניחא ליה קמי קודשא בריך הוא, משום דעלמא מתקיימא ביה, כד לא אשתכחו שאר קיימי עלמא בעלמא, ווי למאן דההוא מסכנא יקבל עלוי למאריה, משום דמסכנא קריב למלכא יתיר מכלהו, דכתיב (שמות כב כו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני, ולשאר בני עלמא זמנין דשמע זמנין דלא שמע. מאי טעמא, משום דיוריה דמלכא בהני מאני תבירי, דכתיב (ישעיה נז טו) ואת דכא ושפל רוח, וכתיב (תהלים לד יט) קרוב יהו"ה לנשברי לב, (שם נא יט) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוזה, מכאן תנינן, מאן דנויף במסכנא נויף בשכינתא, דכתיב ואת דכא ושפל רוח, וכתיב (משלי כב כג) כי יהוה יריב ריבם וגו', בגין דאפוטרופא דלהו תקיפא ושליטא על כלא, דלא אצטריך סהדי, ולא אצטריך לדיינא אחרא, ולא נטיל משכונא כשאר דיינא, ומה משכונא נטיל, נשמתין דבר נש, דכתיב וקבע את קובעיהם נפש.

^{י"ד} **שם בתפילה קמז – הנני מפיל תחנתי לפניך, ופורש ושוטח כפי מול רחמיך ותנינותיך ותמלתיך המרבים והנפלאים מאד מאד שתהיה עמי בכל עת ובכל שעה, ותעזרני תמיד שלא אסתכל כלל על כל מיני בבלולים ורעיונים פאלה ופאלה, רק אפכה להתחזק בכל עת להתחיל לפרש שיחתי לפניך מתוך המצר והדחק, ולקיים 'ודבר פי בצר לי' ואיגע ואחזק ואדחק את עצמי להטות תמיד מחשבותי ולקבי אל האמת, ולדבר לפניך כל מה שאוכל לדבר אינה דבור אמת כל שהוא, אפלו מתוך המצר והדחק הגדול ואתה ברחמיך וחסדיך הרבים בצר תרחיב לי בכל עת, ותרחיב פי ותמלאהו, ותעזרני ותושיעני ותפנה פי בהרחבה גדולה, לפרש ולבאר ולשיח כל שיחתי לפניך, בדברי חן ורצוי ותחנונים באפן שתשמע תפילתי ותחנתי ויכמרו רחמיך עלי בכל עת, ותקרבני אליה ולתורתך ולעבודתך באמת:**

ואמת היא הפתח לצאת מכל חושך (תורה ט')^{כא}, ולדבר דבורים בכת, ואזי הקב"ה ישים בפיו דבורים, שהם בחי' חיבוק של הקב"ה אותך^{כב}.

וכמו שמצינו אצל דוד בכל תפילותיו, שהתחלה היה מן המיצר והדוחק, שהיה צר לו מאד. דברי רבנו כאן קצת תמוהים כי הרבה מזמורי תהלים יש שלא נראה שהתחיל בהם מתוך צרה, אבל נראה ידע שכל תפילותיו של דוד ההתחילו ממיצר ודוחק, ובאמת גם התהלים שאמר שהם ההתבודדויות של דוד, גם מזמור שמהלל בו את הקב"ה, אומר רבנו דע שהוא מהלל כיון שעתה יצא מצרה שהיה צועק עליה ימים ולילות. ומסתבר שאין הכוונה שבאותו מזמור היה מתחיל בצרה ומסיים ברוח הקדש, אלא שהיה זמן רב צועק בלב שבור על צרתו עד שמצא נקודה טובה ובא לשמחה ורוח הקדש או עד שראה קצה ישועה ובה נאחו והתחיל לשמוח ובא לרוח הקדש. הכלל שבוודאי לדוד המלך היה מספיק צרות ומיצרים הרבה יותר מכל המזמורים שבתהלים ומסתבר מאד שלכל תפילותיו קדם צרה ומיצר ודוחק וכאב. כידוע שכל ילדותו החזיקו אותו לממזר והתביישו בו ושלחוהו עם הצאן למדבר ולבדו נלחם בחיות רעות כמ"ש^{כג} גם את הארי וגם את הדב הכה עבדך. ואח"כ צרת שאול שרדפו להרגו, ועוד שטעה ומנה את ישראל ונהרגו בגללו שבעים אלף מישראל.

כגון מחמת שנפל עליו צרות אבשלום [כד] שהרג את אמנון אחיו, וברח לגשור, ומרד והמריד רבים להמליכו למלך, ודוד וכל ביתו ואנשיו ברחו שמא יהרגם, ובא על פלגשי דוד ויצא למלחמה להרגו, וצער הריגתו של אבשלום. ושנים רבות עד סוף ימיו שפכו את דמו/כז בבזיונות על חטאו בבת שבע ואוריה **או צרת נבל** שהיה עשיר וחשוב וביזה אותו וכינה אותו עבד המתפרץ מפני אדוניו/כח [כח] וכדומה כגון שמעי בן גרא שקללו קללה נמרצת/כט בשעה שברח מאבשלום, ואח"כ בא באותו תפילה לתוך רוח הקודש [ל]:

עד כאן ביאור חברותא לתורה רעט

ליקוטי תפילות חלק ראשון – תפילה קמו

ותתשעה: מיוסד ע"פ תורה רעט: "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה, בצר לי אקרא ייך ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי וישועתי לפניו תבוא באוני קראתי מצרה לי אל ייך ויענני, מבטן שאול שועתי, שמעת קולי, קולי אל ייך אקרא ויענני מהר קדשו סלה קולי אל ייך אקרא ואל ייך אתחנן", עזרני מלא רחמים לבל יוכלו לבלבל אותי המחשבות

^{כב} **תורה ט' אות ג** ופ' אדם עומד להתפלל, אזי באים מחשבות זרות וקלפות ומסבבין אותו, ונשאר בחשך ואין יכול להתפלל, כמו שכתוב (איכה ג): "סבת בענין לך מעבור תפלה", וכתוב (תהלים י"ב): "סביב רשעים תהלכו", שהרשעים, הינו הקלפות, מסבבין אותו. 'כרם זל' הינו בשעת התפלה, 'שהיא עומדת ברימו של עולם' (ברכות ו'): ודע, שיש פתחים הרבה בחשך הזה לצאת משם, כמו שאמר חכמינו, זכרונם לברכה (זמא לח): 'הבא לטמא, פותחין לו יש לו פתחים הרבה'; נמצא, שיש פתחים הרבה בחשך גם לצאת משם. אבל האדם הוא עור ואין יודע למצא הפתח: ודע, שעל ידי אמת וזכה למצא הפתח, כי עקר אור המאיר הוא הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (תהלים כ'): "ה' אורי וישועי";

^{כג} **כמבואר בתורה מח** – והדבורים שאדם מדבר בכת, הם עצמן הדבורים של הקדוש ברוך הוא. וזה בחינת (ישעיה נ"א): "ואשים דברי בפיה", כי הם עצמם דבר ה', והם "כח מעשיו" (תהלים קי"א). והמאמרות שבהם נברא העולם, הם בחינת חסד, כמו שכתוב (תהלים פ"ט): "כי אמרתי עולם חסד יבנה". והחסד הוא בחינת ספה, בחינת חבוק, וזה "ואשים דברי בפיה", אזי "ובצל ידי כסיתיך", שהיא בחינת ספה, שהיא בחינת צל יד, חבוק יד ימין (וזה פינחס רי"ד):

^{כד} **שמואל א פרק יז** (לד) ויאמר דוד אל שאול רעה היה עבדך לאביו בצאן ובא הארי ואת הדוב ונשא שם מהעדר: (לה) ויצאתי אחרי והכתי ויצאתי מפיו ויקם עלי והחזקתי בזקנו והכתי והמיתיו:

^{כה} תהלים ג (ועיין שמואל-ב פרקים יג – יט)

^{כו} **עיין סנהדרין קז** – דרש רבא מאי דכתיב ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי נכים וולא ידעתין קרעו ולא דמו אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שאם היו קורעין בשרי לא היה דמי שותת ולא עוד אלא בשעה שהם עוסקין בארבע מיתות בית דין פוסקין ממשנתן ואומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתתו במה אמרתי להם הבא על אשת איש מיתתו בחנק ויש לו חלק לעולם הבא אבל המלכין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא.

^{כז} **שמואל א פרק כה** (י) ויען נבל את עבדי דוד ויאמר מי דוד ומי בן ישי היום רבו עבדים המתפרצים איש מפני אדניו: פרש"י (י) מיד דוד – מה הוא חשוב שאתן לו את שלי, הלא מרות המואביה בא: והר"י קרא פירש – היום רבו (עבדים) המתפרצים. פירוש היום רבו עבדים שנעשו פריצים מפני אדוני' כזה שמרד לשאול, וגם צעיר הוא שבאלפי יהודה שמרות המואביה הוא בא. ומתריס לנגדי שאחלק לו מנות:

^{כח} עיין שמואל-א פרק כה שהכוונה לנבל הכרמלי ונראה שהכוונה לתהלים ט' א' למנצח על-מות לבן מזמור לדוד עפ"י מדרש תהלים שוחר טוב (בבב) מזמור ט אות יז שכן הוא נבל שדוה במעשיו ללבן וכן מפורש בשער הגלגולים הקדמה לו שהכוונה שם לנבל בסוד הגלגול (ואע"פ שהמפרשים דחו פירוש זה עיין פרש"י ורד"ק ומאירי נראה שרבינו מחזיק) ובמזמור זה באמת שר ואח"כ שרתה עליו שכינה.

^{כט} **מדרש תהלים מזמור ג** – (שמואל-ב טז, יג) וילך דוד ואנשיו בדרך. וכי באויר היה להם לילך, אלא הלכו בדרך ענוה. (שם) ושמעתי הולך בצלע ההר. מזכיר לו מעשה הצלע. והוא שדוד אומר, (תהלים לח, יח) כי אני לצלע נכון. והוא שאמר דוד לשלמה בנו, (מלכים-א ב, ח) והוא קללני קללה נמרצת. נוטריקון "נואף" מואבי "רשע" צורר "תועבה".

^ל פסחים קח. מזמור לדוד מלמד שאמר שירה ואח"כ שרתה עליו שכינה. (והם בתהלים כה מזמורים)

והרעיונים המבלבלים ומעכבים מלהתפלל ולצעק ולסדר תפילתי ותחנותי ובקשתי לפניך בכל עת, ואל יטרידני הצער והדחוק בגוף ונפש וממון חס ושלום מלקרוא אליך, רק אֶזְכֶּה לִקְרֹא וְלַעֲשֹׂק אֵלֶיךָ תמיד יְהִי־הוּא אִיךָ שִׁיְהִיָּה כִּי אַתָּה יִדְעָה כִּמָּה וְכִמָּה קָשָׁה וְכָבֵד עָלַי בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לִפְתּוֹחַ פִּי לִפְנֵיךָ בְּתַפִּלָּה וּבִפְרָט בַּעַת שְׁאֵנִי רוֹצֶה לִפְרֹשׁ שִׁיחֲתִי לִפְנֵיךָ עַד אֲשֶׁר עַל פִּי רֵב אֵינִי יָכֹל לִפְתּוֹחַ פִּי לְדַבֵּר דְּבוּר לִפְנֵיךָ מִרֵּב הַדְּחָקוֹת וְהַכְּבֻדוֹת, "כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבֹּד עָלַי יְדִיךָ, נִהַפֵּךְ לִשְׂדֵי בַּחֲרָבִי קִיץ סֵלָה", וְאֵין לִי מִנְחָה מִרֹדְפֵי נַפְשִׁי בְּכָל עֵת, וּמִגְדֹּל רֵבּוּי צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף נִסְגָּר וְנֶאֱלָם פִּי וְקָשָׁה וְכָבֵד עָלַי מְאֹד לִפְתּוֹחַ פִּי לִפְנֵיךָ וְהַעֲקֹר מַחֲמַת הַחֲלִישׁוֹת שֶׁמִּפִּיל וּמוֹחֲלִישׁ אוֹתִי בְּדַעֲתִי בְּכָל עֵת, מַחֲמַת שְׁאֵנִי יוֹדֵעַ שְׁאֵנִי בְּעֶצְמִי הַחֵיב בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלַי אֲבָל אַתָּה מֵלֵא רַחֲמִים כָּבֵד הוֹדַעְתָּנוּ שְׂאֵף עַל פִּי כֵן אַתָּה מוֹתָאָה לְתַפִּלָּתֵנוּ וְחַפֵּץ בְּתַחֲנוּנֵינוּ וְשׁוֹמֵעַ וּמֵאֲזִין וּמִקְשִׁיב לְקוֹל שִׁיחֲתֵינוּ וְאַנְחוֹתֵינוּ וְאַנְחוֹתֵינוּ, כֹּאֲשֶׁר הִזְהַרְתָּנוּ פְּעָמִים רַבּוֹת אֵין מִסְפָּר כִּמּוֹ שְׁכַתוֹב: "כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שָׁקַץ עֲנוֹת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֵלָיו שָׁמַע":

וּתְתַשְׁעוּ: עַל כֵּן הִנֵּנִי מִפִּיל תַּחֲנוּתִי לִפְנֵיךָ, וּפּוֹרֵשׁ וְשׁוֹטֵחַ כְּפִי מוֹל רַחֲמֶיךָ וְחֲנִינוּתֶיךָ וְחֲמִלְתָּךְ הַמְרַבִּים וְהַנִּפְלְאִים מְאֹד מְאֹד שֶׁתִּהְיֶה עִמִּי בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וְתַעֲזָרֵנִי תָמִיד שְׁלֹא אֶסְתַּכַּל כָּלֵל עַל כָּל מִינֵי בִּלְבוּלִים וְרַעֲיוֹנִים כְּאֵלֶּה וְכֵאלֶּה, רַק אֶזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת לְהִתְחַזֵּק לִפְרֹשׁ שִׁיחֲתִי לִפְנֵיךָ מִתּוֹךְ הַמִּצָּר וְהַדְּחָק, וְלִקְיָם "וְדַבֵּר פִּי בִצֵּר לִי" וְאֵינִי יוֹדֵעַ וְאֶחָתֵר וְאֶדְחֵק אֶת עֶצְמִי לְהִטּוֹת תָּמִיד מִחֲשַׁבְתִּי וּלְכַבִּי אֶל הָאֱמֶת, וְלְדַבֵּר לִפְנֵיךָ כָּל מָה שְׁאוּכָל לְדַבֵּר אֵיזֶה דְּבוּר אֱמֶת כָּל שְׁהוּא, אֶפְלוּ מִתּוֹךְ הַמִּצָּר וְהַדְּחָק הַגָּדוֹל וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ וְחֲסִדֶּיךָ הַרְבִּים בִּצֵּר תִּרְחִיב לִי בְּכָל עֵת, וְתִרְחִיב פִּי וְתַמְלִאֲהוּ, וְתַעֲזָרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתַזְכֵּנִי וְתַפְתּוֹחַ פִּי בְּהִרְחָבָה גְּדוֹלָה, לִפְרֹשׁ וּלְבַאֵר וְלִשְׁיַח כָּל שִׁיחֲתִי לִפְנֵיךָ, בְּדַבְרֵי חֵן וְרִצּוֹי וְתַחֲנוּנִים בְּאֶפֶן שֶׁתִּשְׁמַע תַּפִּלָּתִי וְתַחֲנוּתִי וְיִכְמְרוּ רַחֲמֶיךָ עָלַי בְּכָל עֵת, וְתִקְרַבְנִי אֵלֶיךָ וְלִתְוַרְתֶּךָ וְלַעֲבוֹדָתֶךָ בְּאֱמֶת:

וּתְתַשְׁעוּ: וְתַזְכֵּנִי לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר אִזְכֹּר הַתְּגִלּוֹת חֲדוּשֵׁי תוֹרָתָם נִמְשָׁף מִלְמַעְלָה לְמַטָּה שְׁלִמְעָלָה תוֹרָתָם רַחֲבָה וְגִבּוֹהָה מְאֹד, וְלִמְטָה מִתְקַצֶּרֶת הַרְבֵּה בְּדִי לְהַכְנִיסָהּ בְּתוֹךְ לִבִּי וְשִׁכְלִנוּ לְכָל אֶחָד כְּרָאוֹי לוֹ, וְתִרְחִיקֵנִי מִהַהוֹפְכִים אֲרָחוֹת יֵשֶׁר אֲשֶׁר תוֹרָתָם מִמְטָה לְמַעְלָה שְׁלִמְטָה מִרְחִיבִים אוֹתָהּ יוֹתֵר מִדִּי וְלִמְעָלָה הִיא קֶצֶרָה מְאֹד:

וּתְתַשְׁעוּ: וְתַחַמֵּל עָלַי וְתַזְכֵּנִי לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה אֲמִתִּיִּים בְּדֶרֶךְ הַצִּדִּיקִים אֱמֶת הַמְּשִׁיכִים וְאוֹמְרִים תוֹרָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה וְכֵן בְּכָל הַתְּפִלּוֹת וְהַתְּחִנוּת וּבִקְשׁוֹת אֶזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק מִן הַמִּצָּר וְהַדְּחָק, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ תִּרְחִיב פִּי וְתִשְׁפִּיעַ לִי רוּחַ קֹדֶשׁ מִן הַשָּׁמַיִם שְׁאֶזְכֶּה לִפְרֹשׁ כָּל שִׁיחֲתִי לִפְנֵיךָ בְּאֱמֶת כְּרִצּוֹנֶךָ הַטוֹב, וְיַעֲרֵב שִׁיחֲתִי לִפְנֵיךָ בְּאֱמֶת:

וּתְתַשְׁעוּ: וְתַעֲזָרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי בְּכָל עֵת בְּכָל מָה שְׁאֵנִי צָרִיךְ לְהוֹשֵׁעַ, בְּאֶפֶן שְׁאֶזְכֶּה מְהֵרָה לְהִיּוֹת כְּרִצּוֹנֶךָ הַטוֹב בְּאֱמֶת כִּי אַתָּה לְבַד יוֹדֵעַ עֲמַל הָאָדָם וְדַחְקוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל יוֹם, בִּפְרָט בַּעַת שְׁרוּצָה לְגִשָּׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ לִפְרֹשׁ שִׁיחֲתִי לִפְנֵיךָ בַּעַל הַרְחָמִים, שְׂרָבִים קָמִים כְּנִגְדּוֹ בְּגוּף וְנֶפֶשׁ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת בִּפְרָט כְּמוֹנֵי הָעָנִי, "אֱלֹהִים אַתָּה יִדְעָה לְאוֹלָתִי וְאִשְׁמוֹתִי מִמֶּךָ לֹא נִכְחַדּוּ אַתָּה יִדְעָה שְׁבָתִי וְקוֹמִי בְּנִתָּה לְרַעִי מִרְחוֹק יְדוּד מֶה רֵבּוּ צָרִי רַבִּים קָמִים עָלַי" בְּכָל עֵת רַחֵם עָלַי וְחַזְקֵנִי וְאַמְצָנִי בְּכָל עֵת לְבַטֵּחַ בְּחֲסִדֶּיךָ הַרְבִּים לִקְרֹא אֵלֶיךָ תָּמִיד יְהִי־הוּא אִיךָ שִׁיְהִיָּה "פְּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי תִּנֵּה עֲזֹךְ לַעֲבֹדְךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבִן אֲמֹתְךָ עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה, וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵי יִבְשׁוּ, כִּי אַתָּה יְדוּד עֲזָרְתָנִי וְנִחַמְתָּנִי בְּרוּךְ יְדוּד לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן":